

deri op, og hvad Agrarerne ikke ville gøre, ville Socialdemokratiet gøre. Vi ville nok en Gang blive enige om en Ordning, som gaar i den Retning. Det er aldeles urimeligt, at vi skulle arbejde, som vi gøre i Jordbruget for at afstaa hele Fortjenesten til private Folk i Stedet for at lade den gaa dels i Statens og Kommunens, og derigen- nem i vore egne Lommer. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa Enkelthederne, jeg har kun villet gøre disse faa Bemærkninger til den ærede første Taler.

Indenrigsministeren (Hørring): Jeg anerkender selvfølgelig den vidtrækkende Betydning, som det foreliggende Lovforslag har, og jeg vil ikke vige tilbage for at sige, at i Sammenligning med det ære Regerin- gens Toldlovsforslag og Skattelove for intet at regne, kunde man komme frem ad den Vej, som dette Lovforslag angiver, kunde vi jo spare os det øvrige! Jeg har imidlertid faaet det Indtryk, at dette Lovforslag vil komme i et Udvalg og der undergaa en nær- mere Behandling, en Behandling med Hen- syn til hvilken jo endogaa den ærede For- slagsstiller ikke har det Haab, at den vil kunne føre til nogen Bedtjagelse af Lovfor- laget i denne Samling, ja, maaske ikke en Gang i næste. Det er altsaa sikkert, at dette Lovforslag har en længere Vej for sig, og at det under den vil blive forandret i væsentlig Grad, tvivler jeg ikke paa. Jeg tør maaske derfor i det væsentlige indskrænke mig til at forbeholde Regeringens Stilling lige over for Lovforslaget, naar vi se det i den Skikkelse, som det maatte faa for at vinde Tilslutning i Folketinget. Det er jo en meget stor Tanke, som den ærede For- slagsstiller her har kastet ud, men jeg tror, at det er gaaet ham ligesom saa mange andre, der have haft store Tanker, nemlig at han har overset, at ogsaa Enkelthederne have deres store Berettigelse. Naar man skal føre en saadan Tanke ud i Livet, naar man skal gaa over til Handling, er det netop Enkel- tederne, der betinge Handlingens Mulighed og tillige dens Resultat, og jeg tvivler ikke om, at den ærede Forslagsstiller, naar han kommer til at gennemarbejde dette Forslag noget nærmere, selv vil erkende, at der er meget væsentlige Fejl derved, Fejl, der gøre, at saaledes som Forslaget nu foreligger, er det ganske sikkert kun en stor Tanke og ikke andet. Men selv naar jeg alene holder mig til den store Tanke, mener jeg dog at maatte tilføje en lille Bemærkning. Tanken er jo den, at $\frac{1}{12}$ af alle Ejendommens Værdi her i Landet skulle — for at bruge det samme Udtryk, som den ærede Forslagsstiller selv

bruger derfor — overføres til det offentlige, for $\frac{1}{12}$ til Staten og for $\frac{2}{12}$ til Kommune- nene. Sa, Udtrykket er ikke korrekt, thi det, der er Tale om her, er jo kun en Bætebeholdelse, men ikke Ejendomsret, men i Realiteten kan det nok sammenstilles dermed, thi det bliver i Virkeligheden Staten, der saaledes faar Haand i Hænde med $\frac{1}{12}$ af alle faste Ejendommens Værdi her i Landet. Jeg vil da til faa Henseende henlede Opmærksomheden paa, hvor underligt det kan gaa til her i Verden. Efter at vi havde faaet den fri Forfatning, og navnlig efter at Bondevennernes Selvfab havde faaet Betydning, saa var det Tynd- sproget, der almindelig blev fremhævet, som det, hvorefter man skulde handle, at man for Landejendommens Vedkommende — det er jo dem, jeg taler om her — skulde stræbe efter at skaffe „fri Jord i fri Mand's Haand“ — I Overensstemmelse dermed har man søgt at realisere Statens Ejendomme i videste Omfang og fremme Overgangen fra Fæstet til Selveje, saa vidt det overhovedet kunde ske. Nu staa vi imidlertid her paa et helt andet Standpunkt. Nu kommer den ærede Forslagsstiller til os og siger: Det, vi nu ville have, er, at $\frac{1}{12}$ af Landejendommens Værdi skulle gaa over til Staten! Det, vi nu skulle have, er altsaa: Statsjord i gæld- bunden Mand's Haand — thi fri Mand kan man dog vel ikke kalde den Mand, som skylder $\frac{1}{12}$ af sin Ejendoms Værdi bort. Det er, som sagt, en underlig Vending, man er kom- men til gennem dette Forslag, og jeg vil pege saa meget mere derpaa, som jeg tror, at dette viser, at man nøje skal overveje, om man virkelig her er kommen ind paa en rigtig Vej, thi det er i hvert Fald en Vej, der er stik modsat den, man hidtil er gaaet. Den ærede Forslagsstiller mener, at den store Tanke, som han her har kastet i forstellig Retning vil kunne frembringe Goder for Ejendomsbesidderne. Jeg vil dog tillade mig et Tankeeksperiment. Hvis den ærede Forslagsstiller var fremkommen med dette Forslag og det var blevet til Lov, paa den Tid, da vi havde Landejendommene staaende i meget høj Pris, saa vilde Følgen deraf være bleven den, at $\frac{1}{12}$ af Ejendommens Værdi var bleven overført til det offentlige, og hvorledes havde vi saa nu siddet i det? Jeg vil ikke paastaa, at Landejendommens Værdi er gaaet ned med $\frac{3}{12}$ fra 70erne, eller hvilken Tid man nu vil tage, men jeg tror, at turde sige, at der har været en Ned- gang og det en saa betydelig Nedgang, at hvis vi havde haft den ærede Forslagsstillers Lov den Gang, saa vilde Resultatet nu være blevet det, at Landbrugerne intet eller saa godt som intet ejede af deres Landejendomme,